

Positiv atferds- og læringsstøtte i skolen

Etter at skolemodellen PALS i romjulen ble kritisert i en kronikk i Aftenposten, kom Atferdssenteret med et tilsvarende i form av et kortere debattinnlegg (21.1.2014). Her følger en utdypning av dette innlegget – vårt opprinnelige tilsvarende i sin helhet.

Terje Christiansen, administrerende direktør, Atferdssenteret

Terje Ogden, forskningsdirektør, Atferdssenteret

Tore Hansen, styreleder, Atferdssenteret

Det er viktig med et kritisk blikk på det som skjer i skolen, men utspillet fra Østrem og Pettersvold mot skolemodellen PALS og Atferdssenteret i Aftenposten 28. desember synes vi er både urimelig og misvisende. Når de skriver at PALS skaper et utilsiktet strafferegime og hevder at Atferdssenteret er i en særstilling, snur de virkeligheten på hodet. En av hovedmålsettingene med PALS er å bidra til at alle elever oppmuntres og bekreftes for positiv atferd og innsats i skolen. Positiv støtte handler om at skolen møter elevene med felles holdninger og forventninger, og at det oppmuntres til god samhandling og konsekvent anerkjennelse av elevenes positive handlinger. Modellen legger vekt på hvordan problemer kan forebygges gjennom positiv læringsstøtte, ikke på negative konsekvenser av norm- og regelbrudd.

«Bra-kort» er et synlig anerkjennende symbol – en vennlig gest – i sin tid en idé fra skolen selv. Ingen *må* bruke det, hvis de mener det passer dårlig til kulturen ved skolen, eller hvis de har andre forslag til hvordan en konsekvent kan oppmuntre elevenes innsats.

PALS er ment å bidra til en inkluderende skole. En skole som favner mangfoldet blant elever, er viktig i en tid med klare tendenser til økt segregering av elever i grunnskolen. Modellen formidler entydig at elever skal møtes ut fra sine behov og sitt funksjonsnivå, og at tiltakene skal iverksettes så langt mulig i klassen der elevene naturlig hører til.

Hvem er heltene i dette arbeidet?

La oss understreke hvem som er heltene i dette arbeidet, nemlig skolene og deres ansatte. PALS er en arbeidsmodell for å styrke skolens kompetanse og fremme et godt læringsmiljø. PALS utformes forskjellig ved ulike skoler, og kan inkludere mobbeforebyggende tiltak, sosial ferdighetsopplæring eller andre kunnskapsbaserte metoder og prinsipper for å støtte elevenes utvikling og læring.

Det er skoleeier og skolene selv som tar beslutningen om å implementere modellen, noe mer enn to hundre skoler til nå har valgt å gjøre. Og at skolemodellen fremdeles brukes og etterspørres etter ti år, bør være en indikasjon på at noen mener den gir positive erfaringer og gode resultater. Å hevde noe annet, er å nedvurdere det arbeidet som utføres av dem som jobber ved disse skolene.

Kritikken som framføres av Østrem og Pettersvold gir et uriktig bilde av praksis ved skoler som har tatt i bruk PALS. Her mangler så vel forskningsbasert som saklig kritikk, og ikke minst mangler alternativene. Det har aldri blitt hevdet at PALS er det eneste svaret på utfordringene i dagens skole, og derfor finnes det også andre velfungerende alternativer. Men for et stigende antall norske grunnskoler gir PALS-modellen et godt svar på de utfordringene de står overfor, både verdimeisig og praktisk. Det framgår da også med all tydelighet i

Aftenpostens reportasje fra Trasop skole. Da gjenstår det bare å råde kritikerne til å gjøre som statsråden; å besøke en PALS-skole.

Korrigeringer

La oss også få korrigere det bildet som Pettersvold og Østrem synes å ha av Atferdssenteret.

Atferdssenteret ble opprettet i 2003 på initiativ fra Barne- og familiedepartementet, som det da het, for å styrke den faglige kompetansen i arbeidet med å forebygge og redusere omfanget av atferdsproblemer blant barn og unge.

Siden atferdsproblemer forekommer på mange oppvekstarenaer, har senteret også fått støtte av Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet gjennom deres respektive direktorat. Tiltakene retter seg derfor både mot familier, skoler, barnehager og barns øvrige oppvekstmiljø.

For å sikre at Atferdssenteret skulle ha en rimelig grad av faglig uavhengighet i forhold til departementer og direktorater, ble det organisert som en del av randsone-foretaket Unirand ved Universitetet i Oslo, som et aksjeselskap heleid av Universitetet. Universitetets representanter utgjør flertallet i Atferdssenterets styre. Som for andre kunnskaps- og kompetansesentre er det et direktorat (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet – Bufdir) som gir retninger for virksomheten gjennom årlige tilskuddsbrev. Ansatte ved senteret har ingen økonomiske interesser i de modellene som implementeres, og skolene/kommunene dekker kun løpende utgifter til opplæring og materiell.

Forskningsbasert – gjennom ti år

Senteret har i mer enn ti år implementert og utviklet forskningsbaserte tiltak og drevet systematisk opplæring, veiledning, formidling og forskning. Målgruppen har vært kompetente og motiverte praktikere på tvers av etater, tjenesteområder og yrkesgrupper, og årlig deltar mer enn to tusen barn og familier i tiltak utviklet ved senteret.

Tiltakene som formidles av Atferdssenteret omtales vekselvis som forskningsbaserte, kunnskapsbaserte eller evidensbaserte. Forskningsresultatene publiseres i internasjonale, fagfelleverderte tidsskrift. Selv om dette er kontroversielt i enkelte fagmiljøer, kan det ikke herske tvil om at tiltakene har økt kompetansen hos foreldre og fagfolk, og bidratt til et bedre tilbud til barn og unge.

Senterets forskere har ingen direktekontakt med sluttbrukerne, og deltar ikke i opplæring eller veiledning av utøverne av metodene. På samme måte deltar heller ikke undervisere eller utviklere i forskningsarbeidet. Når det er sagt, har vi selvsagt ikke noe imot at arbeidet også evalueres av andre miljøer. NIFU-step-rapporten fra 2010, som det vises til i Østrem og Pettersvolds kronikk, er imidlertid *ikke* en evaluering av PALS, men en sammenligning av mobbeomfanget i skoler som har gjennomført ulike tiltak. PALS er ikke primært et mobbeforebyggende tiltak, men en modell for utvikling av skolens læringsmiljø.

PALS omtales for øvrig av både Utdanningsdirektoratet og ungsinn.no som et tiltak med dokumenterte resultater.

Atferdssenteret 22.1.2014